

UNDTAGELSEN RHITRA

Den ældste historie kombineret med en aktuel analyse af danske og svenske Derbyvindere

Vistnok et af
de sidste billeder
af Rhitra.

Rhitra og hendes mor **Frigga** repræsenterer den eneste danske hoppelinje, der har overlevet fra travsportens ældste tid. Det er samtidig den eneste linje baseret på den danske landavl med tilskud af russisk Orloff-blod.

Og så er det en hoppelinje, der efter 13 generationer stadig leverer Derbyvindere og andre aktuelle stjerner

Foto fra lokalhistorisk arkiv ved museerne i Fredericia. Rhitra er her med sin sidste ejer, toldinspektøren C. Frederiksen med fru Elisabeth og parrets hund Tello. Fotoet er fra omkring 1915.

Tekst: Lars Donatzky

Jeg søgte i alverdens arkiver efter billeder af de hestetaxaer eller hestedroscher, der blev brugt til væddeløb omkring år 1900 på Charlottenlund Travbane. De skulle bruges til den permanente plancheudstilling, der nu er ophængt i spillehallen på Charlottenlund Travbane. Og så fik jeg et højst overraskende resultat fra lokalhistorisk arkiv ved museerne i Fredericia.

Nemlig billeder af travhesten Rhitra, og så gik det op for mig, at vi hér havde det ældste billede af en travhest fra det danske fødselsregister, og at vi endda også havde billeder af både hoppens far og mor.

Rhitra er fra den allerførste årgang 1893 af danskregistrerede travheste. Hun er nummer tre i det nu noget støvede fødselsregister, der blev påbegyndt det selvsamme år, og hendes fødselsdato 2. maj er indført med ”spids og sirlig skrift” af travsportens organisator og leder, Hugo Jørgensen.

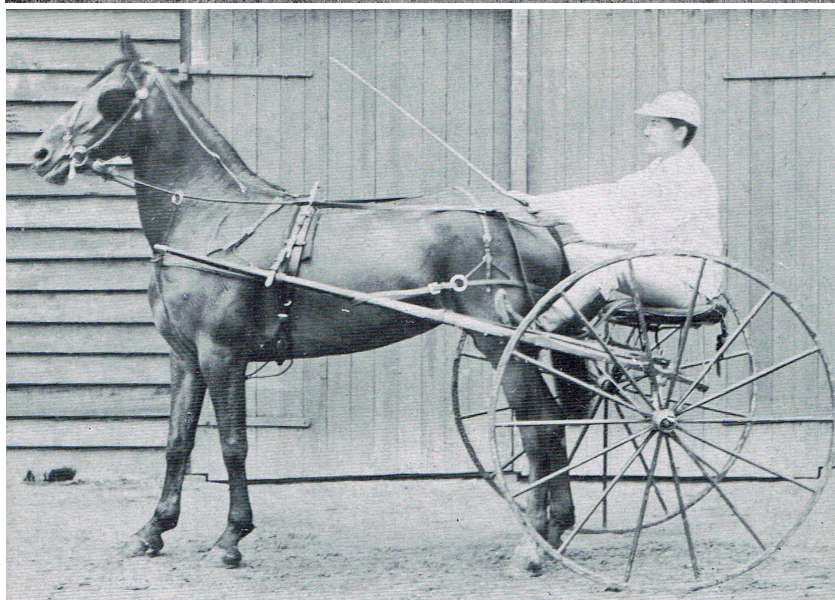
Moderen var ren landavl

Men ikke nok med det. Rhitra og hendes mor Frigga repræsenterer den eneste danske hoppelinje, der har overlevet fra travsportens ældste tid. Det er samtidig den eneste linje baseret på den danske landavl med tilskud af russisk Orloff-blod. Og så er det en hoppelinje, der efter 13 generationer stadig leverer Derbyvindere og andre brandaktuelle stjerner som rekordholder og Grand Circle-vinder Carna Sensei og Opdrætningsløbsvinder Ewigtdaysaweek.

Så med god pensionisttid og mange arbejdstimer senere, er der kommet denne historie ud af det.

Rhitra blev fra fødslen i 1893 beskrevet af opdrætter og ejer grosserer Johs. Thornam fra København som ”fuxhoppe med strimmelblis”.

Hun var kombinationen af Orloff-faderen Prizrack og moderen Frigga, der var født 1885 på Sjælland ved Stærkodder af Rosa-

Moderen Frigga med Johs. Thornam, formentlig taget i Charlottenlund 1891.

bella. Stærkodder var en af Frederiksborg Amts præmiehingste med islet af engelsk fuldblod, og Rosabella var en halvblodshoppe med Frederiksborg-blod.

Frigga var altså ren landavl, men hun kunne godt trave, og hun fik rekord 2.12 pr. kilometer, hvilket slet ikke var ringe. Og så er hun med Thornam det flotteste af de helt gamle danske billeder med ”travhest” for sulky.

Den russiske far faldt til ro

Rhitrans far Prizrack var blevet født i Rusland i 1881, og han har formentlig sat sin rekord 1.40 i Tyskland, før han som 11-årig blev købt til Danmark i 1892 af brødrene Eiermann, storhesteejere på den tid.

Russiske travere havde domineret løbene på Lyngbyvejen indtil Lundens debut året inden, og de var stadig i høj kurs, selv om ”amerikanerne” tog helt over i løbet af de næste ti år. Prizrack var skikkelig for den engelske træner John Dodd, men det beskrives, at hesten blev helt ustyrlig i 1893, da den skulle køres af den tyske Gregor. Den

sparkede Gregor ud før starten til Charlottenlund-handicap en eftermiddag, og den faldt først til ro, da John Dodd kom til.

Prizrack blev en fin avlshingst og den første registrerede avlschampion 1896-1899. Han blev far til de fire første i det danske fødselsregister – eller halvdelen af den første travårgang. Det blev beskrevet i Dansk Idrætsblad i 1895, da afkommet var to år, at Prizrack i forhold til landracerne skabte afkom, der løb 20 sekunder hurtigere pr. kilometer!

Rhitra blev Danmarks første 2-årsrekordholder

Da årgangen debuterede i maj 1895, var halvsøstrene Fulvia og Alpha først til at sejre, men Rhitra sejrede i sin anden start og vandt 400 kr. i kilometertiden 2.16,0, og i sin sidste start det år satte hun dansk toårsrekord med 2.04,3 (29 km/t).

W. Clausen købte Rhitra til 3-årssæsonen, og hoppen blev først kørt af gæstekusken M. Petersen, men hun var chanceløs over-

Tabel 1	Dansk Derbyvinder med angivelse af %-del amerikansk blod		Far med nationalitet og angivelse af %-del amerikansk blod		Moder: Ang. af antal gen. til USA-hp. med fødselsår	
2018	Chock Nock	100%	S.J's Photo (US)	100%	5	1935
2017	Bvgari Peak	73%	Ready Cash (Fr)	46%	1	2009
2016	Axel	78%	Love You (Fr)	57%	10	1901
2015	Winston Sisa	100%	Ens Snapshot (US)	100%	9	1919
2014	Tumble Dust	99%	Crazed (US)	98%	1	1998
2013	Stand and Deliver	99%	Kadabra	100%	Undtagelsen	
2012	Repay Merci	73%	Offshore Dream (Fr)	47%	Russisk fra 9. gen.	
2011	Peak	67%	Ganymede (Fr)	39%	8	1919
2010	Okay Bee	100%	Turbo Sandy (No)	100%	9	1915
2009	Nice Little Ært	100%	Golden Globe (US)	100%	9	1908
2008	Magic Sisa	100%	Carmody Lobell (US)	100%	10	1915
2007	Leviti	100%	Alf Palema (US)	100%	6	1928
2006	Kanonis Lobell	100%	Carmody Lobell (US)	100%	8	1915
2005	I'm a Photo	90%	S.J's Photo (US)	100%	7	1947
2004	Home Blåbjerg	97%	S.J's Photo (US)	100%	7	1931
2003	Good Guy Dk	100%	S.J's Photo (US)	100%	7	1930
2002	Frække Frederik	100%	Speedy Tomali (US)	100%	7	1915
2001	Esterel Sunset	97%	Victor Victor	100%	5	1936
2000	Dragon Flamingo	99%	Carmody Lobell (US)	100%	Undtagelsen	
1999	Chopin Toftebjerg	100%	Ride the Wave (US)	100%	1	1988
1998	Bell Shadow	100%	Quick Pay (US)	100%	7	1925
1997	Atom Tess	100%	Smokin Yankee (US)	100%	9	1905
1996	Wee Hjoldal	100%	Shane T. Hanover (US)	100%	6	1936
1995	Treasure Ås	100%	Balanced Image (US)	100%	1	1977
1994	Skalflex	100%	Espay (Dk)	100%	9	1921

Tabel 2	Svensk Derbyvinder med angivelse af %-del amerikansk blod		Far med nationalitet og angivelse af %-del amerikansk blod		Moder: Antal gen. til USA (evt. Ca) hp. med fødselsår	
2018	Who's Who	85%	Maharajah (S)	87%	Fransk fra 2. gen.	
2017	Cyber Lane	92%	Raja Mirchi (S)	85%	1	2006
2016	Readly Express	73%	Ready Cash (F)	46%	3	1988
2015	Conlight Ås	100%	Conway Hall (US)	100%	2	1987
2014	Poochai	100%	Make it Happen (US)	100%	9	1928
2013	Mosaique Face	100%	Classic Photo (US)	100%	3	1991
2012	Pato	68%	Orlando Vici (F)	37%	3	1984
2011	Beau Mec	68%	Jag de Bellouet (F)	41%	8	1928
2010	Joke Face	73%	Viking Kronos (IT)	100%	Fransk fra 1. gen.	
2009	Maharajah	90%	Viking Kronos (IT)	100%	8	1923
2008	Sahara Dynamite	95%	Express Ride (US)	100%	Russisk fra 5. gen.	
2007	Commander Crowe	73%	Juliano Star (F)	47%	3	1972
2006	Colombian Nektie	79%	Alf Palema (US)	100%	4	1936
2005	Conny Nobell	90%	Pearsall Hanover (US)	100%	8	1908
2004	Gazza Degato	79%	Alf Palema (US)	100%	6	1930
2003	Tsar d'Inverne	65%	Arnaqueur(F)	31%	2	1974
2002	From Above	100%	Zoot Suit (US)	100%	1	1993
2001	Hilda Zonett	60%	Spotlite Lobell (US)	100%	Fransk fra 1. gen.	
2000	S:t Göran	83%	Lindy's Crown (US)	100%	5	1922
1999	Victory Tilly	80%	Quick Pay (US)	100%	3	1965
1998	Jolly Rocket	79%	Atas Rocket (S)	100%	6	1928
1997	Remington Crown	100%	Lord of All (US)	100%	5	1934
1996	Drewgi	91%	Mr. Drew (US)	100%	6	1921
1995	Good as Gold	100%	Sugarcane Hanover (US)	100%	1	1980
1994	Zenit F.	100%	Historic Freight (US)	100%	5	1906

Se evt. uddybende tekst side 68.

for den jævnaldrende amerikanske stjerne Gamby (60 meters tillæg). Allerede næste gang sejrede hun for Gregor foran bl.a. Gamby med M. Petersen, men nu havde Gamby tillæg på 150 meter.

Rhitra blev de næste år en af sportens bedste indlændere med mange starter, stor stabilitet og med pæn indtjening – men det skyldtes også, at hun var danskfødt (med deltagelse i Indlænderløb), og at hendes vinderrekorder ikke var så ”belastende” endda.

Som fireårs i 1897 havde hun f.eks. en stor sæson med to sejre, fire andenpladser og 11 små placeringer i 26 starter på 20 løbsdage. Præmierne var 2.550 kr., svarende til langt over 100.000 kr. i dag.

I denne sæson deltog hun uden chance i Københavns Traver-Derby mod de tyske amerikansk-afstammede gæster. Samme år præsterede hun at give andre indlændere 252 meter forud på 3000 meter til sejr i sin på dét tidspunkt bedste vinderrekord på 1.52,7, mens hun på den anden side let blev slået af det amerikansk-afstammede treårs-talent Greenlander Boy trods dennes 254 meters tillæg på 2200 meter.

Forståelig rekordangst

Eksemplerne viser en helt enorm klasseforskel på hestene. De enorme tillæg var nødvendige for at skabe i det mindste lidt spænding for det spillende publikum, og tillæggene blev indtil 1913 givet efter bedst opnået vindertid med specielle fiktive tvangsimpporttider for amerikanerne.

Det er i denne sammenhæng, man skal forstå datidens rekordangst. Og man skal forstå, hvorfor mange heste kun blev kørt til grænsen i forsøg på at opnå sejren i tilfælde af dårligt vejr og langsom bane. Eller hvis man på forhånd vidste, at løbsuret var i stykker. Begrebet ”regnvejrsheste” opstod.

Kom man nemlig til at køre for hurtigt med en vinder, der forbedrede sin kilometerrekord voldsomt, kunne man gøre hesten nærmest værdiløs efter det pågældende løb. Travsporten mistede naturligvis en del troværdighed i disse år, og mange kuske blev udelukket for ikke at køre for sejren. Politiken skrev på et tidspunkt, at de dygtigste kuske var udelukket, hvorfor det var svært for spillerne at vurdere hestene med uvante og måske urutinerede kuske.

Rhitra II og Rhitra III

Rhitra sluttede som seksårs 1899 af med at sejre til en præmie af 400 kr. i den fine tid 1.45,5 over 2096 meter. Herefter gik det ned ad bakke, og i fem starter i 1901 var

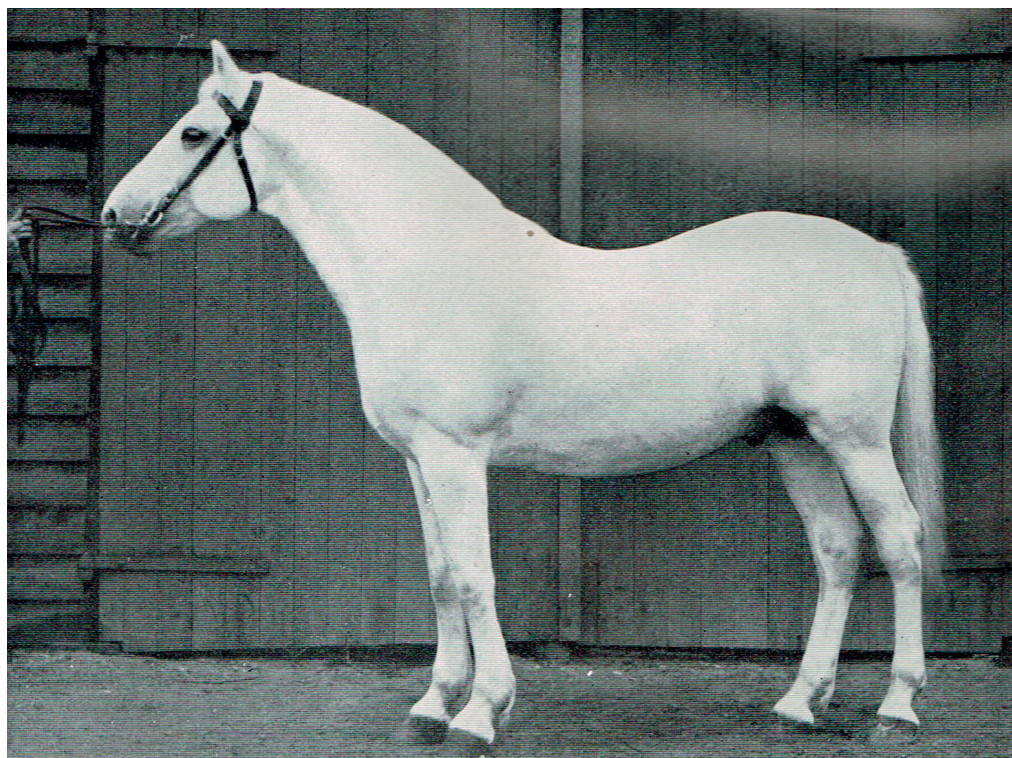
hun resultatløs. Alligevel var hun så berømt, at Rhitra II med anden mor og anden opdrætter blev opkaldt efter hende, før hun selv i 1906 fødte Rhitra III. Men det var datteren Roberta, det femte og sidste føl fra 1912, der bragte blodet videre.

Men billedet af Rhitra skal lige gøres færdigt. I sin tid som avlshoppe ejedes hun først af gårdejer Granberg Petersen fra Smørumovre, før hun blev solgt til viktualiehandler H. P. Jørgensen København.

Den rare toldbetjent fra Vamdrup

Efter at hun fik Roberta i 1912 som 19-årig, mistede viktualiehandleren vistnok interessen for hende. I hvert fald kommenterede toldbetjent Frederiksen i sin fotodagbog at "hun var så mager, at man tydeligt kunne se ribbenene", da han året efter købte den nu tyve år gamle travhoppe og tog hende til Vamdrup og toldstedet Troldkær lidt sydvest for Kolding.

Man skal huske på, at den dansk-tyske grænse indtil Genforeningen i 1920 lå helt heroppe. Toldbetjenten var vist "velbeslået",

Rhitas fader, skimlen Prisrack (162 cm stangmål), fotograferet på sine gamle dage.

TEAM LINDHARDT

"WIR SIND ZURÜCK IN DÄNEMARK!"

Efter et godt og succesfuldt ophold i Tyskland, er Team Lindhardt nu tilbage i Danmark.

I Tyskland blev det blandt andet til to trænerchampionater i Hamburg, sejr i Tysk Hoppe Derby med Motion Pure og Breeders Course-sejr til Northern Charm, som også vandt Pay Dirts Mindeløb i Skive.

Vi har base tæt ved Nykøbing Falster Travbane, hvor træningsforholdene er perfekte, og hvor klimaet for hestene er godt. Ydermere er der kun ti minutters kørsel til Marienlyst Strand, hvor hestene også kan træne.

Såvel tidligere hesteejere som nye hesteejere er velkomne hos os.

Tabel 3: Derbyvindere i 25 år 1994-2018	DK	SV
Gennemsnit amerikansk blod	95%	85%
Gennemsnit amerikansk blod far	91%	87%
Gennemsnit amerikansk blod mor	98%	83%
Gennemsnit antal modergen. til USA <i>Gennemsnit antal generationer, før moderlinjen viser en USA-hoppe for de heste, hvis moderlinje ender i USA</i>	6,6 gen.	4,6 gen.
Gennemsnit antal år fra fødsel til USA-hoppe <i>For de samme heste er anført det gennemsnitlige antal år mellem derbyvinderens fødsel og nærmeste USA-hoppes fødsel</i>	67,6 år	48,8 år
På nær få undtagelser er resten af blodet fransk		

og han var tilsyneladende en ivrig fotograf, bl.a. med sommerferiebilleder fra Skagen.

Rhitra virker som godmodig, stabil og nu velnæret kørehest for herren og fru, indtil Frederiksen finder, at hun har besvær med at rejse sig op, når hun har ligget på højre side. Hun træder ikke igennem på højre forben. Så hun sendes til de evige græsmarker i en alder af 26 år i 1919, og toldbetjenten kalder det "en meget stor sorg". I stedet transporterer han nu sig selv og fru, rundt i deres nye Ford-bil.

Den norske forbindelse

Faderen til Rhitras sidste føl fra 1912, Roberta, var Pelle, norskfødt i 1899 i Drammen hos den kendte proprietær Nils Brække, foregangsmand for norsk travsport. Brække var fast sommergæst i den tidligere danske travsport med et hold af heste. Bedst af hans opdræt var netop norskregistrerede Pelle og halvbrødrene Tapper (født 1904) og Saturn (født 1908), som blev registreret danske og som begge vandt Dansk Trav Derby. Brække kørte endda selv Saturn til storsejren, og blev dermed første amatør og eneste nordmand med Derbysejr indtil nu. Fællesnævneren for de tre heste var Brækkes russiske guldhoppe

Secunda (født 1885), som selv havde præsteret 1.34. Hun blev med Tapper og Saturn første hoppe med to danske Derbyvindere.

Faderen til Pelle var den amerikanske passager Jordan (født 1887) med pacerrekord 1.21,7 omsat til dansk, så dermed var Roberta 50% russisk, 25% amerikansk og 25% dansk landavl. Selv om det er gennem Roberta, hoppelinjen føres videre, får den først vinger efter to generationer gennem Hera (f. 1923 v. Alabama Bond) og dennes datter Queen Hera (født 1931 v. San Walker) og Senator Girl (født 1932 v. Senator Ford).

De tre implicerede hingste Alabama Bond, San Walker og Senator Ford var alle velafstammede amerikanere, Alabama Bond var avlschampion en række år. San Walker var DM-vinder, en førende hurtigraver og desuden far til hingsten Rob Roy. Senator Ford blev udført til Norge og fik en stor avlskarriere der.

Alt er amerikansk – derfor undtagelsen

Fra da af blev dansk travavl amerikansk på nær enkelte franske indslag og et mindre russisk eksperiment, og selv det nyeste tilskud af franske hingste består først og fremmest af produkter, der har væsentlige indslag af

amerikansk blod. Det er derfor, jeg kalder Frigga-Rhitra hoppelinjen for "undtagelsen".

Dette kan ses i Tabel 1 over de sidste 25 års danske Derbyvindere med den tilhørende statistik i Tabel 3, hvor det fremgår, at der i gennemsnit er ikke mindre end 98% amerikansk blod hos mødrene, mens der er 91% hos fædrene, hvor de "aktuelle" franske hingste Ready Cash, Love You, Offshore Dream og Ganymede trækker gennemsnittet af andelen af amerikansk blod ned.

Tabel 1 viser også, hvor mange generationer man skal tilbage i moderlinjen, før hoppen blev født i USA, og hvornår den først optrædende amerikanske hoppe blev født. Undtagelsen er hoppelinjen Frigga-Rhitra med dansk halvblod fra start af, og så ender Repay Mercis moderlinje via Norge, Sverige og Tyskland i den russiske hoppe Fritzi født 1905.

Svenskerne har moderniseret

Der er naturligvis kvalitetsforskel på en dansk og en svensk Derbyårgang, og at de svenske topfireåringer holder højere standard end de danske, er naturligt alene på grund af et føltal, der vel har været otte til ti gange større. Det betyder jo, at der i hvert svenske Derbyfelt kun skulle være en enkelt eller højst to jævnaldrende danske med tilsvarende klasse.

Men avlen demonstrerer også resultatet af en travøkonomi, der har været bedre end den danske, og nogle deraf følgende succesfulde initiativer.

Man har kunnet tage flere chancer, og mens de danske initiativer med indkøb af f.eks. fransk avlsmateriale generelt har været mislykkede, så havde svenskerne stor succes med Tibur for et par hestegenerationer siden. Tibur er morfar til tre af de angivne svenske Derbyvindere, og så er han i øvrigt indslag i fjerde generation til årets svenske Derbyvinder Who's Who.

Desuden har der også været nyere og vellykkede indkøb af franske avlshopper med delvis amerikansk baggrund, og her er Who's Who også et godt eksempel. Den franske mormor, den fremragende hoppe Elitloppa med bl.a. andenplads i Finlandia Ajo, er trods sin status som franskfødt mere end 50% amerikansk i blodet!

Endelig har det nok haft en stor indflydelse, at den amerikanske hoppebasis i Sverige er markant yngre end den danske. Se selv i Tabel 2 over svenske Derbyvindere i 25 år.

Fire kontra seks generationer til USA

Se også på den sammenlignende statistik i Tabel 3. Når man tager gennemsnittet for de 22 henholdsvis 21 moderlinjer, der ender i USA for danske og svenske Derbyvindere,

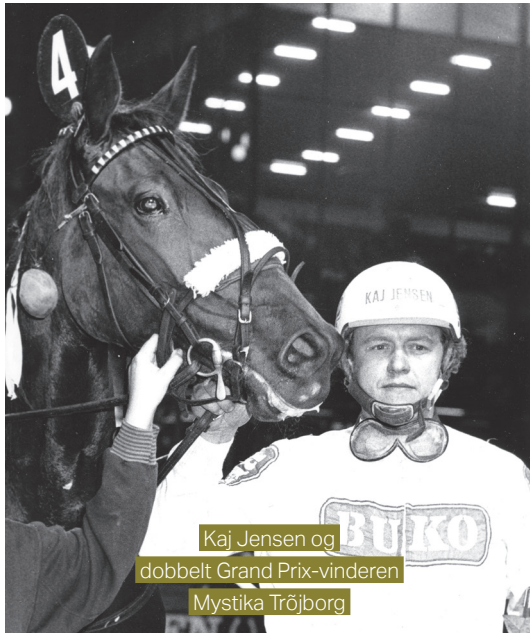
Tabel 4: Sådan blev det til Stand and Deliver og Eightdaysaweek
99% amerikansk, 1% fransk, en brøkdal af russisk og dansk halvblod

Fødselsår	Faderhingst og denne oprindelse	Opdrætter
1885	Frigga v. Stærkodder (Dansk halvblod)	Frigga var en Frederiksborghp.
1893	Rhitra v. Prizrack (Russisk)	Johs. Thornam, Kjøbenhavn
1912	Roberta v. Pelle (N, 50% Ru, 50% US)	H.P.Jørgensen, København
1923	Hera v. Alabama Bond (US)	Jacob Nielsen, København
1931	Queen Hera v. San Walker (US)	Jacob Nielsen, Hedehusene
1935	Alertz v. Guy Bellwood (US)	P. Jørgensen, Lyngø
1952	Sunlight v. Styrmand (Dk, 100% US)	Viggo Poulsen, Ølstykke
1962	Hallo v. Joe's Pride (US)	Gugger Petersen, København
1971	Sanne C v. Francis Senator (Dk, 75% US, 25% F)	Jørn W. Hansen, Hellerup
1980	Gitza Roland v. Tarok (Dk, 100% US)	Roland Karlsen, Hjøllerp
1989	Regitza Roland v. Buckfinder (US)	Roland Karlsen, Hjøllerp
1999	Ghana Roland v. Speedy Herve (US)	Ulla T. Karlsen, Hjøllerp
2009	Stand and Deliver v. Kadabra (US)	Peter Rudbeck, Skive

Hoppelinjen er identisk for Eightdaysaweek, hans far er dog Muscles Yankee.

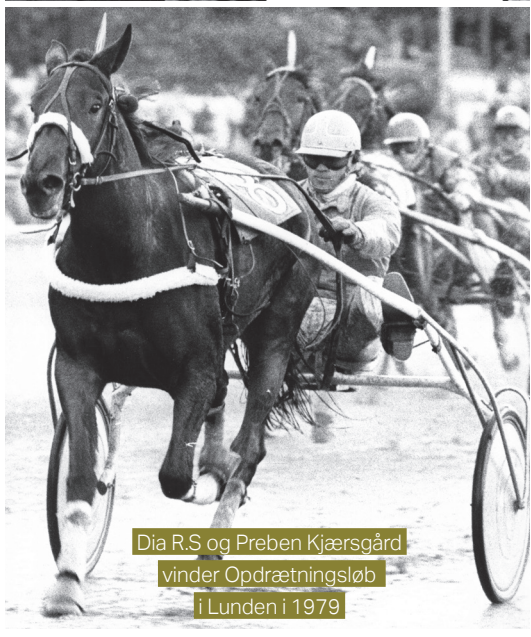
Hasard og Preben Kjærsgaard vinder derbyprøve foran Halifax Nyhave og Hairos

Kaj Jensen og dobbelt Grand Prix-vinderen Mystika Trøjborg

Nallo og Leif Løfgren vinder DM udtagelse foran O'Man (Hans Svensson), Stormlytøsen (Torben Fischer) og Seminert (Jørgen Olsen)

Dia R.S og Preben Kjærsgård vinder Opdrætningsløb i Lunden i 1979

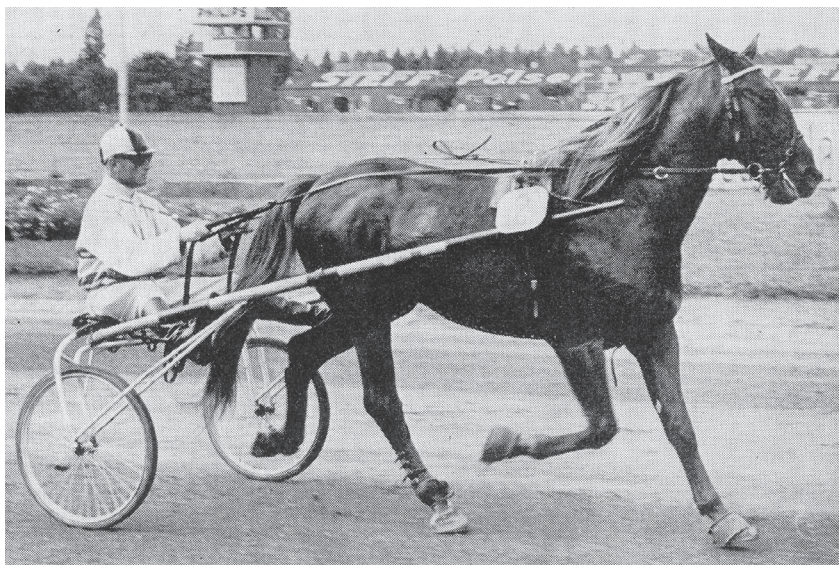

Asani og Vagn Lønborg efter 2-års Grand Prix

★
Derbyvindere og andre stjerner med Rhitra- og Frigga-blod i årene

Ascari The Great og Walther Kaiser

Francis Senator satte skandinavisk to-årsrekord 1.21,9 i 1962 for Palle Sperling på Amager.

så er der 4,6 generationer til USA for svenskerne, men 6,6 for danskerne. Og målt i år er der i gennemsnit 48,8 år fra USA-hoppens fødsel til Derbyvinderens fødsel i Sverige, mens tallet er 67,6 år i Danmark.

Sådan ser ”regnestykket” ud for årets derbyvinder, Dorthé Christensen-opdrættede Chock Nock: Moderlinje Flicka Trøjborg (Dk. 1998) – Bright Vision (Sv. 1979) – Jane Go (Sv. 1961) – Jane Scovere (Sv. 1955) – Jeanne Tide (US 1935). Altså fem generationer, før linjen via Sverige lander i USA med hoppen Jeanne Tides fødsel i

USA 1935. Da Chock Nock er født i 2014, er der 79 år mellem USA-hoppen og Derbyvinderen.

Når det handler om gennemsnit, er forskellen på to generationer og tyve år dramatisk, og det vidner om, at svenskerne kører med moderne amerikanske avlsinjer i sammenligning med Danmark.

Men så skal den svenske Derbyvinder 1997 Remington Crown dog også lige nævnes. Hesten vandt 23 mio. s.kr. Og var første hest til både at vinde Kriterium, Derby og Elitlopp. Hans mor Ecco GT er

opdrættet af Mogens Laursen og er datter af guldhoppen Rotary. Så dér kunne vi godt være med i Danmark!

Stand and Deliver og Eightdaysaweek

Tabel 4 med Derbyvinderen Stand and Deliver og hans lillebror Eightdaysaweek med frisk sejr fra Opdrætningsløbet giver eksempel på udviklingen gennem de 13 generationer, og da Francis Senator også var efterkommer af Rhitra, har Rudbecks to brødre to gange Rhitra i stamtavlen.

Hotte Carna Sensei

En af de mest hotte heste i dansk trav lige nu er rekordholderen, Grand Circle og Axel Jensen-hoppevinder Carna Sensei, som er tredje superhoppe på stribe i Jesper P. Nielsens varetægt. Mor Line Sensei og mormor Uni Sensei støder til Stand and Delivers linje via oldemor Kiola Egekær og tipoldemor Hallo, der var uegnet som væddeløber, fremragende med sine 15 børn som avlshoppe fra 1967 til 1983. DM-vinder Nallo var nr. 2, Sanne C nr. 5 og Kiola Egekær sidst i rækken.

Topheste på stribe

Den sidste Tabel 5 viser et udvalg af moderlinjens topheste i de forskellige generationer, og her kan jeg godt have overset nogle stjerner. Til og med sjette generation følger vi avlshopperne, og her er Queen Hera ansvarlig for Alertz, Degra Bates og Ibelone Valty, mens Senator Girl er mor til F.F. og Elverpigen.

Så kom stjernerne på løbende bånd, og de næste generationer bød på fremragende og dominerende ungheste. I R-årgangen født 1951 var Ruder Konge og Rex Junior de bedste, men som 2- og 3-års havde Alertz-sønnen Robin størst succes for Mark Ingdam med Opdrætningsløb og Kriterium.

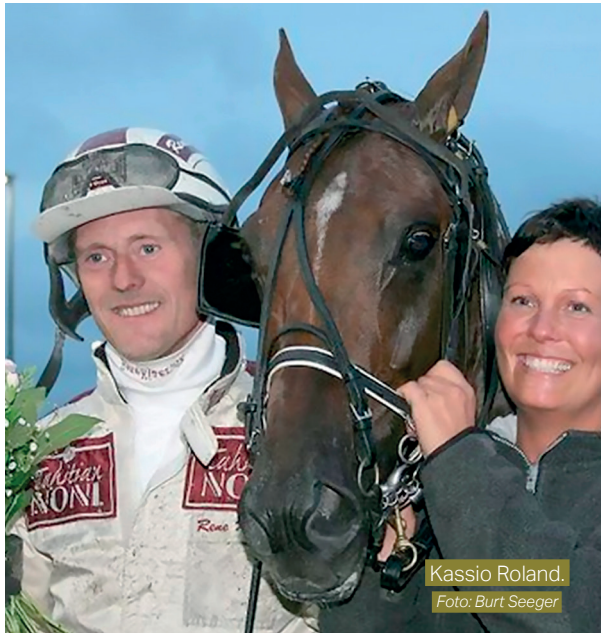
I 1955 fik F.F. sit femte og sidste afkom i Århus, nemlig Casino The Great-hoppen Asani. Hun var fuldstændig enerådende som 2-års for Vagn Lønborg, hvor hun vandt alle sine syv starter. I Jydsk 2-årigs Grand Prix gav hun odds 0,98 og i Opdrætningsløbet odds 2,13, fordi hun nu mødte den på både fader- og modersiden nært beslægtede og talentfulde københavner Ascaris The Great (Walther Kaiser), som dog sikkert blev henvist til andenpladsen.

Toårsstjernerne

Men det var så slut på Asani, der vandt ét løb som treårs, opgav i Kriteriet og var uden sejre som fireårs. Til gengæld overtog Ascaris The Great og Kaiser scenen i 1958. Otte

Tabel 5: Generation/Fødselsår /Hoppe – og et udvalg af hoppelinjens stjerner fra generation 7

1	1885	Frigga v. Stærkodder (halvblod) af Rosabella (Frb.)
2	1893	Rhitra v. Prisrack (russisk orloff)
3	1912	Roberta v. Pelle (norsk 50% russisk, 50% amerikansk)
4	1923	Hera v. Alabama Bond (US)
5	1931	Queen Hera v. San Walker (US) og 1932 Senator Girl v. Senator Ford (US)
6		Avlshopperne Alertz 1935, Degra Bates 1938, Ibelone Valty 1943, Elverpigen 1939, F.F. 1940
7		Robin (Opdr. 1953, Kriterium 1954), Asani (Opdr. 1957, 2-års GP 1957)
8		Ascaris the Great (Kriterium 1958), Francis Senator (Opdr. 1962, 2-års rek.), Mighty Scotch (Derbytreer 1970), Ugglia Nera (Derbytreer 1977)
9		Nallo (DM 1973), HCS (DM 1972)
10		Hasard (4-års GP 1985), Julius Royal Canin (3-års GP 1985, 2 i EM 3-års 1985, Grand Circle 3- og 4-års), Bellizar (2 års rek. 1977), Dia RS (Opdr. 1979, 2-års GP 79), Mystika Tøjborg (3- og 4 års Hp. GP 1989), Kevin Kjærsholm (Derbytoer 1987)
11		Buffalo Sølvtop (sejrshest født 1994), Line Sensei (hp.rekord født 2003), Juvel Trøjborg (DM 2007)
12		Kassio Roland (Derbytreer 2006), Rambler X (årgangsstjerne f.89 751.870 kr.), Keep on Party (Hp.derby 2006), Carna Sensei (4-års GC 2018, 4 års hp.rek)
13		By Alf Palema (4-års GP 1998), Dragon Flamingo (Kriterium 1998, 4-års GP 1999, Derby 1999), El Caballo (tophest 1,3 mill. Født 1997), Spik Party (2-års rek. 2011), Stand and Deliver (Derby 2013), Amazing Dynamite , Eightdaysaweek (Opdr. 2018)

Kassio Roland.
Foto: Burt Seeger

Carna Sensei
Foto: Flemming Andersen

Stand And Deliver
Foto: Jørgen Bak Rasmussen

Eightdaysaweek
Foto: Burt Seeger

★
Derbyvindere og andre aktuelle stjerner med Rhitra- og Friggablod i årene

Spik Party
Foto: Burt Seeger

Line Sensei
Foto: Burt Seeger

sejre i otte forsøg, og et odds på 1,03 i Kriteriet. Det er ikke kun Tarok, der har leveret bundodds.

Kriteriet var tidligt på sæsonen, og præmien gjorde, at Ascari skulle møde ældre rutinerede stjerner i sæsonens sidste starter. Det klarede han også, og så kom det på tale at forhåndsinvitere hesten til USA og VM på Roosevelt Raceway det følgende år.

Men ak, nu var også Nelson The Great-sønnen Ascari færdig, formentlig knækket efter sæsonens sidste løb, og det følgende år gav én mislykket start, før en genoptræning mod Derbyet betød ny skade og sletning i sidste øjeblik.

Ascari The Great var via moderen Ina Højgård og mormor Alertz nevø til Robin og første stjerne i ottende generation, men fire år senere kom den næste, Francis Senator (Palle Sperling), som dominerende toårsløbene sammen med staldveninden Filia Olympia, og som satte skandinavisk toårsrekord 1.21,9 i DM for 2-års (Amager) 1962.

Moderen til Francis Senator var Rosita Senator, halvfransk i kraft af faderen Vulcanin, og hun var ligesom søsteren Asani hjemmehørende hos familien Frandsen i Århus.

Igen gik det galt med en alvorlig skade i treårssæsonen, og Francis Senator nåede ikke videre i væddeløbene. Det gjorde han til gengæld i avlen, hvor han i de første årgange blev far til stjerner som Kriterievinder Misty Senator (Walther Kaiser), N.J. Koster-vinder Nanni Senator (Jørgen Olsen) og unghestestjernen Olga Senator (Villy Pedersen). Men det hører ikke med til hoppefamilien, som er emnet her.

Andre tidligt udrændte stjerner i Rhitras stamtræ er senere heste fra tiende generation, Bellizar (Mogens Larsen) og Dia R.S. (som 2-års hos Preben Kjærsgaard).

Det er jo åbenlyst ikke kun i Sverige, at diskussionen om hård træning og hård brug af ungheste er aktuel. Diskussionen har altid været relevant overalt, men naturligvis er der også mange eksempler på især toårshopper, der er udviklet tidligt, og alligevel ikke havde haft en chance mod hingstene på længere sigt. Asani, Filia Olympia og Dia R.S. kunne være sådanne.

DM-vinderne

Til gengæld bød generation ni på to meget holdbare heste, DM-vinderne Nallo (Leif Løfgren) og H.C.S. (Mogens Larsen). De var stjerner på deres tid, og her spillede fædrene Stuart Hanover og Joe's Pride nok ikke en uvæsentlig rolle. Senere kom Juvel Trøj-

Dragon Flamingo vinder derby for Nicolaj Andersen før Dikan Lundtoft (Knud Mønster).

Foto: Burt Seeger.

borg (Knud Mønster) til som DM-vinder i generation elleve.

Derbyvinderne

Brygger Jørgen Larsens Hoppe Derbyvinder fra 2006 Keep On Party (Preben Kjærsgaard) hører til generation tolv, mens de "rigtige" Derbyvindere Dragon Flamingo (Nicolaj Andersen) fra 1999 og Stand And Deliver (Birger Jørgensen) fra 2013 hører til den indtil videre sidste 13. årgang med stjerner.

Læseren kan alt efter alder opfriske hukommelsen eller blot nyde de tilknyttede billeder fra dansk travhistorie.

Fælles fordel af blodfornyelse

Jeg har forhørt mig hos forskellige eksperter angående den europæiske blanding af fransk og amerikansk blod, og hovedtesen er nok, at begge travtyper har haft glæde af blodfornyelsen. Franskmændene fik glæde af de åbne vinduer i den franske stambog, opnået ved import i slutningen af 1800-tallet, i 1920'erne, i perioden omkring 1970 og endelig med et udvekslingseksperiment med hopper omkring 1990, hvor den internationale stjerne Cocktail Jet med canadisk mor blev en af de sidste med godkendelse i Frankrig.

Den franske superstjerne Bold Eagle (v. Ready Cash) med 53% amerikansk blod er et strålende eksempel på denne amerikanske påvirkning af fransk avl gennem mere end hundrede år. Af hingstens 16 tipolde-

forældre er fem amerikanske, og tre af de andre er børn af Florestan.

Florestan fra 1971 var søn af den amerikanske avschampion Stars Pride og den franske verdensmester og champion Roquepine.

Roquepine var til gengæld barnebarn af Kairos (f. 1932), kombinationen af den i 1922 fødte amerikaner The Great McKinney og Uranie, den franske hoppe, der vandt Prix d'Amerique tre år i træk 1926-1928.

Alle vigtige amerikanske elementer i fransk trav er gemt i Bold Eagles gener, også de senere meget vigtige bidrag fra Workaholic (f. 1982 v. Speedy Crown), som var den første amerikaner, den franske stat købte i "nyere" tid. Endelig er der også i Bold Eagle et par amerikanske Dubois-hopper i de senere generationer gennem morfar Love You.

Størst betydning af alle amerikanere? Kan det afgøres? Stars Pride-sønnen Florestan er et bud!

Rent trav og større ensartethed

Den franske trav er blev ved disse påvirkninger tilført speed, en renere bevægelse og større "ensartethed" med flere brugbare individer. Til gengæld er de bedste "50% amerikaniserede" franskmænd nu vendt tilbage til det øvrige Europa i form af meget succesrige avlsindivider.

Det er vel også logisk at tro, at blodblandingen vil kunne øge den genetiske variati-

on og formindske risikoen for ”indavlede” sygdomme og skavanker, men det opklares måske i løbet af de næste halvtreds år, hvis da ikke amerikanerne udvider deres bestand af avlsmateriale med et væsentligt fransk islæt.

På den anden side er det meget svært at få øje på, at den amerikanske trav er ved at miste pusten, når man betragter to svensk-amerikanske individer som Propulsion og Perfect Spirit. De er begge to 100% amerikanske i blodet, og de har indavlskoeficienter på et niveau, der svarer til, at de hver især kunne være børn af halvsøskende.

Det er naturligvis vigtigt at skelne mellem overordnede tendenser og så de enkelte individer. På årets auktioner over 1-årsheste med salg fra danske opdrættere har ni heste vist salgspriser over 100.000 kr. Og blandt disse er der i snit 4,9 generationer, men alligevel 66 år tilbage til den amerikanske stammoder.

Den dyreste, Jørn Borchs Flying Line til 425.000 kr., har syv generationer og 82 år til USA-moder, mens den næstdyreste, Tho-

mas Lind-Holms Freaky Rain til 350.000 s.kr., har helamerikanske forældre med moder født i USA 2001. Fem af disse ni dyr solgte har mellem 24-38% fransk blod, mest i kraft af de amerikaniserede franske fædre, de fire andre er af 99% eller 100% amerikansk blod.

Forskellen

I dag er forskellen fransk/amerikansk ikke så stor, men for tres år siden, hvor det internationale mesterskab i Lunden blev genoptaget efter 2. Verdenskrig, var den dramatisk. På den ene side de store og robuste franske individer, oprindeligt avlede til delvis militært brug med fokus på holdbarhed og eksteriør. Over for dem de mindre og

spinklere amerikanske – og dermed danske – avlet efter early speed og løbsresultater.

Det blev en pinlig situation, da de franske opdrættere var på besøg hos godsejer Kofoed på Stutteri Cathrineberg i Senge-løse. Da stutteriets avlshingst skulle fremvises, blev franskmændene præsenteret for en fold med den amerikanske mockindlænder Captain Frost. Hesten var blevet nummer to med Sophus Bügel-Hansen i 1958-Derbyet til Victory King (Georg Andersen), men den var vitterlig en ”bette en”, og gæsterne havde svært ved at ”holde masken”. De mente ikke, at denne præsentation af stutteriets avlshingst kunne være godsejerens alvor. Jeg ved det, for jeg var selv til stede. ■

Kilder: Danske, tyske og amerikanske stambøger, blodbanken.nu, sphiapedigrees.com, Travkalendere, Fødselsregister, Dagbog og billeder fra lokalhistorisk arkiv ved Museerne i Fredericia, gamle opslag i Politiken og Dansk Idrætsblad, scannede fotos fra Trav-Tidende og Væddeløbsbladet, udtalelser fra flere avlsekspertter.

TRAVTRÆNER MORTEN JUUL

ønsker hesteejere, personale, sponsorer og andre samarbejdspartnere

Gladelig Jul og Godt Nytår

